

EBERT

EUROOPA KOHTU OTSUS (neljas koda)

3. veebruar 2011*

Kohtuasjas C-359/09,

mille ese on EÜ artikli 234 alusel Fővárosi Ítéltábla (Ungari) 23. juuni 2009. aasta otsusega esitatud eelotsusetaotlus, mis saabus Euroopa Kohtusse 7. septembril 2009, menetluses

Donat Cornelius Ebert

versus

Budapesti Ügyvédi Kamara,

EUROOPA KOHUS (neljas koda),

koosseisus: koja esimees J.-C. Bonichot, kohtunikud K. Schiemann, L. Bay Larsen (ettekandja), C. Toader ja A. Prechal,

* Kohtumenetluse keel: ungari.

kohtujurist: P. Cruz Villalón,
kohtusekretär: ametnik B. Fülöp,

arvestades kirjalikus menetluses ja 16. septembri 2010. aasta kohtuistungil esitatut,

arvestades kirjalikke märkusi, mille esitasid:

- *Rechtsanwalt* D. C. Ebert, esindab end ise,
- Budapesti Ügyvédi Kamara, esindajad: *ügyvéd* P. Kiss ja *ügyvéd* P. Köves,
- Ungari valitsus, esindajad: J. Fazekas, M. Fehér ja Zs. Tóth,
- Tšehhi valitsus, esindaja: M. Smolek,
- Hispaania valitsus, esindaja: J. López-Medel Bascones,
- Itaalia valitsus, esindaja: G. Palmieri, keda abistas *avvocato dello Stato* P. Gentili,
- Austria valitsus, esindaja: E. Riedl,

– Euroopa Komisjon, esindajad: B. Simon ja H. Støvlbæk,

arvestades pärast kohtujuristi ärakuulamist tehtud otsust lahendada kohtuasi ilma kohtujuristi ettepanekuta,

on teinud järgmise

otsuse

- 1 Eelotsusetaotlus puudutab seda, kuidas tõlgendada nõukogu 21. detsembri 1988. aasta direktiivi 89/48/EMÜ vähemalt kolmeaastase kutseõppe läbimisel antavate kõrgharidusdiplomide tunnustamise üldsüsteemi kohta (EÜT 1989, L 19, lk 16; ELT eriväljaanne 05/01, lk 337), mida on muudetud Euroopa Parlamendi ja nõukogu 14. mai 2001. aasta direktiiviga 2001/19/EÜ (EÜT L 206, lk 1; ELT eriväljaanne 05/04, lk 138), (edaspidi „direktiiv 89/48”) ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. veebruari 1998. aasta direktiivi 98/5/EÜ, millega hõlbustatakse alalist tegutsemist advokaadi kutsealal muus liikmesriigis kui see, kus omandati kutsequalifikatsioon (EÜT L 77, lk 36; ELT eriväljaanne 06/03, lk 83).
- 2 See eelotsusetaotlus esitati Saksa kodaniku D. C. Eberti, kellel on Düsseldorfis advokaatuuris (Saksamaa) registreerituna õigus tegutseda *Rechtsanwalt*’i kutsenimetuse all, ning Budapesti Ügyvédi Kamara (Budapesti advokatuur, Ungari) vahelises õigusvaidluses seoses D. C. Eberti esitatud nõudega kasutada kutsenimetust *ügyvéd* (advokaat Ungaris), olemata selle advokatuuri liige.

Õiguslik raamistik

Liidu õigus

Direktiiv 89/48

- 3 Direktiivi 89/48 põhjendused 7 ja 10, mis on põhikohtuasjas *ratione temporis* kohaldatavad, on sõnastatud järgmiselt:

„[...] mõiste „reguleeritud kutsealane tegevus” määratlemisel tuleks arvesse võtta eri riikide sotsioloogiliste olude erinevused; lisaks kutsetööle, millega tegelemine eeldab liikmesriigis diplomi olemasolu, peaks nimetatud mõiste hõlmama ka kutsetööd, millele juurdepääs ei ole piiratud, kui sellega tegeldakse kutsenimetuse all, mis antakse vaid teatava kvalifikatsiooni omanikele; [...]

[...] kõrgharidusdiplomite tunnustamise üldsüsteemi eesmärk [ei ole] liikmesriigi territooriumil kutsealal tegutsevate isikute suhtes kohaldatavate reeglite, sealhulgas kutse-eetika reeglite muutmine ega sisserändajate väljajätmine nende reeglite kohaldamisalast; kõnealuse süsteemiga kehtestatakse asjakohane kord tagamaks, et sisserändajad järgivad vastuvõtva liikmesriigi kutsealaseid eeskirju.”

4 Direktiivi 89/48 artikli 1 punktist a tuleneb, et käesoleva direktiivi mõistes on „diplom”:

„[...] diplom, tunnistus või muu kvalifikatsiooni tõendav dokument [...]:

- mille on liikmesriigis välja andnud riigi õigus- ja haldusnormide kohaselt määratud pädev asutus,
- mis näitab, et selle omanik on edukalt lõpetanud keskharidusjärgse koolituse kestusega vähemalt kolm aastat või samaväärse kestusega osalise ajaga kursused ülikoolis või kõrgkoolis või muus sarnase tasemega asutuses, ning vajaduse korral seda, et asjaomane isik on edukalt läbinud tööalase koolituse, mida nõutakse lisaks keskharidusjärgsele koolitusele, ja
- mis näitab, et selle valdajal on asjaomasel liikmesriigis reguleeritud kutsealal tegevuse alustamiseks või tegutsemiseks vajalik kutsealane kvalifikatsioon,

[...]”

5 Direktiivi 89/48 artikkel 2 sätestab:

„Käesolevat direktiivi kohaldatakse kõigi liikmesriikide kodanike suhtes, kes soovivad vastuvõtvast liikmesriigis tegutseda reguleeritud kutsealal füüsilisest isikust ettevõtjana või töötajana.

Käesolevat direktiivi ei kohaldata kutsealade suhtes, mille puhul kohaldatakse eraldi direktiivi, millega on ette nähtud diplomite vastastikuse tunnustamise kord liikmesriikides.”

6 Direktiivi 89/48 artikli 3 esimene lõik sätestab:

„Kui vastuvõttvas liikmesriigis eeldab reguleeritud kutsealal tegutsema hakkamine või tegutsemine diplomi olemasolu, ei või pädev asutus ebapiisava kvalifikatsiooni tõttu keelduda andmast liikmesriigi kodanikule luba asuda tegutsema või tegutseda sellel kutsealal samadel tingimustel, mis kehtivad selle riigi oma kodanike suhtes:

a) kui taotlejal on diplom, mida muus liikmesriigis nõutakse kõnealusel kutsealal tegutsema hakkamiseks või tegutsemiseks tolle riigi territooriumil ja see diplom on talle antud liikmesriigis [...]

[...]”

7 Direktiivi 89/48 artikli 4 lõige 1 sätestab:

„Olenemata artikli 3 sätetest võib vastuvõttev liikmesriik nõuda, et taotleja:

[...]

b) läbiks kuni kolmeaastase kohanemisaja või sooritaks sobivustesti:

- kui artikli 3 punktide a ja b kohaselt läbitud koolituse käigus käsitletud teemad erinevad oluliselt teemadest, mida hõlmab vastuvõtvast liikmesriigis nõutav diplom, või
- kui artikli 3 punktis a osutatud juhul hõlmab vastuvõtvast liikmesriigis reguleeritud kutseala ühte või mitut reguleeritud kutsetegevust, mis ei kuulu reguleeritud kutseala alla selles liikmesriigis, kust taotleja pärit on või tuleb, ning kui see erinevus vastab konkreetsele vastuvõtvast liikmesriigis nõutavale koolitusele ja käsitleb teemasid, mis erinevad märkimisväärselt taotleja esitatud diplomiga hõlmatutest [...]

[...]

Kui vastuvõttev liikmesriik otsustab seda võimalust kasutada, peab ta lubama taotlejal valida kohanemisaja ja sobivustesti vahel. Kutsealade puhul, millega tegelemine eeldab siseriiklike õigusnormide täpset tundmist ja mille puhul siseriiklike õigusaktidega seotud abistamine ja/või nõustamine on kutsetegevuse oluline ja püsiv osa, võib vastuvõttev liikmesriik erandina sellest põhimõttest ette näha kohanemisaja või sobivustesti. [...]"

8 Direktiivi 89/48 artikli 6 lõige 1 sätestab:

„Kui liikmesriigi pädev asutus nõuab reguleeritud kutsealal tegutsemist alustada soovivatelt isikutelt tõestust selle kohta, et nad on sobivate omaduste ja hea mainega ega

ole kuulutatud pankrotis olevaiks, või peatab või keelab tegutsemise kõnealusel kutsealal kutsealaste käitumisnormide tõsise rikkumise või kuriteo korral, aktsepteerib asjaomane liikmesriik tema territooriumil tegevust alustada soovivate liikmesriikide kodanike puhul piisava tõendina dokumente, mille on välja andnud päritoluliikmesriigi pädevad asutused või selle liikmesriigi pädevad asutused, kust välisriigi kodanik tuleb, kui neist järeldub, et need nõuded on täidetud.

[...]”

- 9 Direktiivi 89/48 artikli 7 lõige 1 sätestab:

„Vastuvõtivate liikmesriikide pädevad asutused tunnustavad nende territooriumil reguleeritud kutsealal tegutsemise alustamisele või jätkamisele seatud tingimustele vastavate liikmesriikide kodanike õigust kasutada vastuvõttavas liikmesriigis kõnealusele kutsealale vastavat kutsenimetust.”

Direktiiv 98/5

- 10 Direktiivi 98/5 põhjendused 2, 3 ja 7 on sõnastatud järgmiselt:

„(2)[...] direktiivi 89/48[...] kohaselt võib advokaat, kellel on ühes liikmesriigis täielik kutsequalifikatsioon, taotleda oma diplomi tunnustamist teises liikmesriigis eesmärgiga asuda seal tegutsema advokaadi kutsealal kõnealuses riigis kasutatava kutsenimetuse all; direktiivi 89/48[...] eesmärk on tagada, et advokaat

integreeruks vastuvõtvast liikmesriigis kutsealasse, ent direktiiv ei püüa kõnealusel liikmesriigis nimetatud kutseala reguleerivaid eeskirju muuta ega advokaati nimetatud eeskirjade kohaldamisalast välja jätta;

- (3) kui mõned advokaadid suudavad vastuvõtvast liikmesriigis kiiresti kutsealasse integreeruda, muu hulgas sooritades direktiivis 89/48[...] ette nähtud sobivustesti, peaks teised kvalifitseeritud advokaadid suutma saavutada niisuguse integratsiooni pärast teatavat kutsealal praktiseerimise ajavahemikku vastuvõtvast liikmesriigis päritolumaa kutsenimetuse all, või siis jätkama tegevust päritolumaa kutsenimetuse all;

[...]

- (7) kooskõlas oma eesmärgiga ei näe käesolev direktiiv ette norme puhtalt siseriiklike olukordade puhuks ning kui ta mõjutabki advokaadikutset käsitlevaid siseriiklike eeskirju, siis üksnes niivõrd, kui see on vajalik, et direktiivi otstarvet tõhusalt täita; eelkõige ei piira direktiiv siseriiklike õigusakte, mis reguleerivad juurdepääsu advokaadikutsele ja sellel kutsealal tegutsemist vastuvõtvast liikmesriigis kasutatava kutsenimetuse all”.

¹¹ Direktiivi 98/5 artikkel 2 „Õigus praktiseerida päritolumaa kutsenimetuse alusel” sätestab:

„Igal advokaadil on õigus alaliselt tegutseda teistes liikmesriikides päritolumaa kutsenimetuse all artiklis 5 osutatud valdkondades.

Vastuvõtva liikmesriigi advokaadikutsesse integreerumine on reguleeritud artikliga 10.”

- 12 Direktiivi 98/5 artikli 6 lõige 1 on sõnastatud järgmiselt:

„Olenemata kutse-eeetika nõuetest, mis kehtivad advokaadi suhtes tema päritoluliikmesriigis, kehtivad päritolumaa kutsenimetuse all praktiseeriva advokaadi suhtes kõigi toimingute puhul, mida ta teeb vastuvõtva liikmesriigi territooriumil, samad kutse-eeetika nõuded, mis vastuvõtva liikmesriigi vastava kutsenimetuse all tegutsevate advokaatide suhtes.”

- 13 Direktiivi 98/5 artikkel 10 „Vastuvõtva liikmesriigi advokaatidega samaväärne kohtlemine” on sõnastatud järgmiselt:

„1. Oma päritolumaa kutsenimetuse alusel praktiseeriv advokaat, kes on tegelikult ja korrapäraselt tegutsenud vastuvõtvas liikmesriigis kõnealuse riigi õiguse, sealhulgas ühenduse õiguse alal vähemalt kolm aastat, vabastatakse vastuvõtvas liikmesriigis advokaadi kutsealal tegutsema hakkamise eesmärgil direktiivi 89/48[...] artikli 4 lõike 1 punktis b sätestatud tingimustest. [...]

[...]

2. Vastuvõtvas liikmesriigis päritolumaa kutsenimetuse alusel praktiseeriv advokaat võib igal ajal taotleda, et tema diplomit tunnustataks vastavalt direktiivile 89/48[...] eesmärgiga asuda vastuvõtvas liikmesriigis tegutsema advokaadi kutsealal sellise kutsenimetuse all, mis vastab sellele kutsele kõnealuses liikmesriigis.

3. Oma päritolumaa kutsenimetuse alusel praktiseeriv advokaat, kes on vastuvõtnas liikmesriigis tegelikult ja korrapäraselt tegutsenud kutsealal vähemalt kolm aastat, ent kõnealuse liikmesriigi õiguse alal vähem kui kolm aastat, võib kõnealuse riigi pädevalt asutuselt saada loa tegutseda vastuvõtnas liikmesriigis advokaadi kutsealal ja õiguse teha seda kutsenimetuse alusel, mis vastab sellele kutsele kõnealuses liikmesriigis, ilma et ta peaks täitma direktiivi 89/48[...] artikli 4 lõike 1 punktis b osutatud tingimusi, ning seda järgmistel tingimustel ja järgmise korra kohaselt.

[...]

6. Advokaadil, kes saab lõigete 1, 2 ja 3 kohaselt loa tegutseda vastuvõtnas liikmesriigis advokaadi kutsealal, on õigus kasutada oma päritolumaa kutsenimetust, mida väljendatakse tema päritoluliikmesriigi riigikeeles või ühes selle riigikeeltest, koos kutsenimetusega, mis vastab advokaadi kutsele vastuvõtnas liikmesriigis.”

Siseriiklik õigus

¹⁴ Advokaadi kutsealal Ungaris tegutsema hakkamist reguleerivad järgmised õigusnormid:

- A külföldi bizonyítványok és oklevelek elismeréséről szóló 2001. évi C. törvény (2001. aasta C-seadus välismaiste dokumentide ja diplomite tunnustamise kohta, edaspidi „seadus dokumentide ja diplomite tunnustamise kohta”);

- Az ügyvédekről szóló 1998. évi XI. törvény (1998. aasta XI seadus advokaatide kohta, edaspidi „seadus advokaatide kohta”).

Seadus dokumentide ja diplomite tunnustamise kohta

- ¹⁵ Ajavahemikus 1. maist 2004 kuni 20. oktoobrini 2007 olid seaduse dokumentide ja diplomite tunnustamise kohta asjakohased sätted sõnastatud järgmiselt:

„§ 21

1. Käesoleva osa sätteid kohaldatakse kõigi liikmesriikide kodanike suhtes, kes soovivad Ungaris tegutseda reguleeritud kutsealal ning kellel on õigus tegutseda samal kutsealal lähte- või päritoluriigis.

[...]

§ 35

1. Menetlev asutus võib ette näha kohanemisaja, mille kestus ei või ületada kolme aastat, või sobivustesti,

- a) kui taotleja koolituse praktiline või teoreetiline osa erineb oluliselt diplomi omandamiseks vajalikust koolitusest, mis on Ungaris ette nähtud reguleeritud kutsealal tegutsemiseks,

[...]

2. Menetlev asutus võimaldab taotlejal valida kohanemisaja ja sobivustesti vahel.

3. Menetlev asutus võib teha lõikest 2 erandi iga kutseala puhul, millega tegelemine eeldab Ungari õiguse täpset tundmist ning mille püsiv ja oluline element on nõustamine Ungari õiguses. Sellisel juhul kohustab menetlev asutus taotlejat läbima kohanemisaja või sooritama sobivustesti.

[...]”

¹⁶ Reguleeritud kutsealade nimekirja kohaselt, mis kehtis 1. maist 2004 kuni 8. maini 2009 ning mille avaldas Ungari haridusministeerium, kuulub kvalifikatsiooni tõendav dokument, mis on vajalik advokaadi kutsealal tegutsemiseks, mõiste „diplom” alla seaduse dokumentide ja diplomite tunnustamise kohta tähenduses.

Seadus advokaatide kohta

- 17 Põhikohtuasja aluseks oleva hagi esitamise kuupäeval, nimelt 13. detsembril 2006 olid seaduse advokaatide kohta asjakohased sätted sõnastatud järgmiselt:

„§ 6

1. Advokaadil

- a) ei ole lubatud olla seotud töölepinguga, avalikes huvides teenuslepinguga või muu lepinguga, millest tuleneb kohustus teha tööd, ega olla avalikus teenistuses, ametnik või notar või täisajaga täita linnapea ülesandeid,
- b) ei ole lubatud ettevõtjana tegutseda isiklikult või piiramatu rahalise vastutusega.

[...]

- ### 3. Advokaat peab teavitama advokatuuri igast sobimatuse põhjusest 15 päeva jooksul selle ilmnemisest.

[...]

§ 13

1. Advokaadina, välja arvatud palgalise advokaadina, võib tegutseda isik, kes on advokatuuri liige ja kes on andnud advokaadi vande.

[...]

3. Advokatuuri liikmeks tuleb tema avalduse alusel võtta isik, kes vastab järgmistele tingimustele:

a) ta on [2. mai 1992. aasta] Euroopa Majanduspiirkonna [lepingu (EÜT 1994, L 1, lk 3) ühe osalis]riigi kodanik,

[...]

c) teda ei ole kriminaalkorras karistatud,

d) tal on ülikooli diplom õigusteaduse õppekava täitmise kohta,

e) ta on edukalt sooritanud Ungari õiguse alase erialaeksami,

- f) ta on Ügyvédek Biztosító és Segélyező Egyesülete [Ungari advokaatide kindlustus- ja abistamisühing] liige või tal on advokatuuri tunnustatud muu kutsekindlustus,

- g) tal on advokaadina alaliselt tegutsemiseks sobivad ametiruumid advokatuuri tegevuspiirkonnas,

- h) ei esine lõikes 4 loetletud välistavaid asjaolusid.

4. Advokatuuri liikmeks ei võeta isikut:

- a) kes on ametisse sobimatu mõnel artiklis 6 viidatud juhul ning ta ei muuda seda olukorda,

- b) kellele on määratud lisakaristus, mis välistab tema töötamise avalikus teenistuses või keelab tal tegutseda juristi kvalifikatsiooni eeldaval tegevusalal,

- c) kes on kriminaalkorras vangistusega karistatud tahtlikult toime pandud kuriteo eest [...]

- d) kes on advokatuurist välja heidetud [...]

- e) kes on eestkoste all, mis piirab tema teovõimet või välistab selle, või on teovõime-
tu, ilma et talle oleks määratud eestkostja [...]
- f) kes on oma eluviisi või käitumise tõttu kaotanud advokaadi kutsealal tegutsemi-
seks vajaliku üldsuse usalduse

[...]

Paragrahv 89/A

1. Käesolevas seaduses sätestatud tuleb käesolevas peatükis esitatud erandeid arves-
tades kohaldada Euroopa Majanduspiirkonna liikmesriigi nende kodanike tegevusele
Ungari Vabariigi territooriumil, kellel on õigus tegutseda Euroopa Majanduspiirkon-
na liikmesriigis eraldi õigusnormis määratletud mõne kutsenimetuse all advokaadina
(edaspidi „Euroopa ühenduste jurist“).

[...]

Paragrahv 89/B

1. Igaüks, kes soovib advokaadina tegutseda Ungari Vabariigi territooriumil, peab
taotlema enda kandmist advokatuuri peetavasse Euroopa ühenduste juristide regist-
risse (käesolevas peatükis edaspidi „register“), kui ta soovib tegutseda alaliselt sellel

kutsealal Euroopa ühenduste juristina, ning võib taotleda enda kandmist sellesse registrisse, kui ta soovib tegutseda sellel kutsealal teenuseosutajana juhtumipõhiselt.

2. Registrisse tuleb kanda taotleja, kes:

- a) tõendab oma liikmesriigi advokaatide registrit pidava organisatsiooni välja antud mitte vanema kui kolmekuulise dokumendi ungarikeelse ametliku tõlkega, et tal on nimetatud liikmesriigis õigus tegutseda advokaadi kutsealal,

[...]

Paragrahv 89/F

1. Registrisse kantud Euroopa ühenduste jurist tuleb tema avalduse alusel võtta *ügyvéd*-ina advokatuuri liikmeks, kui

- a) ta vastab § 13 lõike 3 punktides c ja f–h sätestatud tingimustele;
- b) ta tõendab tema aetud asjade arvu ja laadi käsitlevate dokumentidega ning advokatuuri nõudel eraldi ärakuulamisel nõuetekohaselt, et ta on tegelenud Ungari Vabariigi territooriumil kolme aasta jooksul pidevalt advokaadi kutsetegevusega Ungari õiguse alal (sealhulgas ka tegevus Euroopa Liidu õiguse kohaldamise valdkonnas Ungaris), ning

- c) ta tõendab [tema] ärakuulamisel, et ta valdab ungari keelt advokaadi kutsetegevuseks piisavalt.

2. Registrisse kantud Euroopa ühenduste juristi võib tema taotlusel võtta advokatuuri liikmeks ka siis, kui tema pidev advokaadi kutsetegevus Ungaris on kestnud kolm aastat, kuid tema Ungari õiguse alane advokaadi kutsetegevus (sealhulgas ka tegevus Euroopa Liidu õiguse kohaldamise valdkonnas Ungaris) on olnud lühem kui kolm aastat ning ta vastab muus osas lõikes 1 sätestatud tingimustele.

[...]

4. Euroopa ühenduste jurist saab advokatuuri vastuvõtmisel advokatuuri täieõiguslikuks liikmeks. Lisaks nimetusele *ügyvéd* on tal edaspidigi õigus oma nime juures kasutada oma liikmesriigi kutsenimetust.

[...]

Paragrahv 89/I

[...]

2. Euroopa ühenduste jurist võib kasutada oma nime juures ainult oma liikmesriigi kutsenimetust ning on kohustatud esitama oma liikmesriigi ametlikus keeles selle

kutseorganisatsiooni nimetuse, mille liige ta on. Ametnimetusele tuleb lisada ka ungarikeelne täiendav selgitus, kui see on segi aetav nimetusega *ügyvéd*.”

Põhikohtuasi ja eelotsuse küsimused

- 18 Saksa kodanik D. C. Ebert sai oma õiguslase hariduse Saksamaal ning tal on alates 1997. aastast Düsseldorfis advokatuuri liikmena õigus tegutseda advokaadina kutse nimetuse *Rechtsanwalt* all. Alates 1990. aastate lõpust elab D. C. Ebert Ungaris, kus 2002. aastal sai ta pärast õpinguid Miskolci ülikoolis õigusteaduste doktori kraadi.
- 19 D. C. Ebert sõlmis 2004. aastal koostöölepingu advokaadibürooga Ungaris ning seejärel kandis Budapesti Ügyvédi Kamara ta 20. septembri 2004. aasta otsusega seaduse advokaatide kohta § 89/A tähenduses Euroopa ühenduste juristide registrisse, mille tulemusel võib ta selles liikmesriigis tegutseda advokaadi kutsealal oma päritolumaal kutsenimetuse all.
- 20 Eelotsusetaotluses sisalduvate andmete kohaselt asutas D. C. Ebert 2005. aastal enda advokaadibüroo Ungaris ning Budapesti Ügyvédi Kamara kandis selle büroo 6. aprilli 2005. aasta otsusega registrisse.
- 21 Eelotsusetaotluse kohaselt palus D. C. Ebert 13. detsembril 2006, et Fővárosi Bíróság (Budapesti linnakohus) tunnustaks tema õigust kasutada Ungaris ungarikeelset nimetust *ügyvéd*, ilma et ta oleks advokatuuri liige.

22 Fővárosi Bíróság jättis selle nõude rahuldamata põhjusel, et direktiivi 89/48 artikli 1 ja artikli 7 lõigete 1 ja 3 kohaselt on D. C. Ebertil õigus kasutada kutsenimetust *ügyvéd* vaid siis, kui ta tõendab, et ta on advokatuuri liige. D. C. Ebert esitas selle otsuse peale apellatsioonkaebuse Fővárosi Ítéltáblale (Budapesti apellatsioonikohus).

23 Neil asjaoludel otsustas Fővárosi Ítéltábla menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmised eelotsuse küsimused:

„1. Kas [...] direktiivi 89/48[...] ning [...] direktiivi 98/5[...] saab tõlgendada nii, et Saksa kodakondsusega hageja, kes on sooritanud Saksamaal advokaadieksami ja on selle riigi advokatuuri liige, kuid kellel on Ungaris elamisluba ja töökoht, võib kohtu- ja haldusmenetluses lisaks oma saksakeelsele nimetusele *Rechtsanwalt* ja ungarikeelsele nimetusele *európai közösségi jogász* [(Euroopa ühenduste jurist)] ilma loata kasutada Ungari kui vastuvõtva riigi ametlikku kutsenimetust *ügyvéd*, kuigi hageja ei ole Ungari advokatuuri liige?

2. Kas direktiiv 98/5[...] täiendab direktiivi 89/48[...] selles tähenduses, et direktiiv 98/5[...] on advokaadi kutsealal tegutsemise suhtes erinorm, samas kui direktiiv 89/48[...] reguleerib ainult üldiselt teatud kõrgharidusdiplomite tunnustamist?”

24 Oma kirjalikes märkustes ning kohtuistungil kinnitas D. C. Ebert, et tegelikult palus ta Ungari haridus- ja kultuuriministeriumilt üksnes võimalust sooritada sobivustest, et

saada luba tegutseda advokaadi kutsealal tema vastuvõtva liikmesriigi kutsenimetuse all kooskõlas direktiiviga 89/48, ning et kõnealune ministeerium ei vastanud taotlusele, vaid edastas selle Budapesti Ügyvédi Kamarale, kes sellele enam ei vastanud.

- 25 Kohtuistungil kinnitas viimane, et ta sai haridus- ja kultuuriministeeriumilt selle taotluse, kuid väitis, et siseriiklike õigusnormide kohaselt puudub tal pädevus kõrgharidusdiplomide tunnustamiseks vastavalt direktiivile 89/48, kuna selleks on pädev see ministeerium, kes ei olnud veel lahendanud D.C. Eberti taotlust. Budapesti Ügyvédi Kamara märkis, et sel põhjusel ei saanud ta sellele taotlusele vastata, vaid kandis D.C. Eberti advokaadibüroo Euroopa ühenduste juristide registrisse.
- 26 Ungari valitsus kinnitas Euroopa Kohtus, et tulenevalt seadusest dokumentide ja diplomide tunnustamise kohta, millega võeti Ungari õigusesse üle direktiiv 89/48, kuulub D.C. Eberti diplomide tunnustamine haridus- ja kultuuriministeeriumi pädevusse.

Eelotsuse küsimused

Teine eelotsuse küsimus

- 27 Oma teise küsimusega, mida tuleb analüüsida kõigepealt, soovib nimetatud kohus sisuliselt teada, kas direktiiv 98/5 välistab direktiivi 89/48 kohaldamise selles tähenduses, et direktiivi 98/5 artikli 10 lõigetes 1 ja 3 ette nähtud kord on teiste liikmesriikide

advokaatide jaoks ainus võimalus asuda tegutsema vastuvõtva liikmesriigi advokaadi kutsealal, või kas need kaks direktiivi täiendavad teineteist, kehtestades liikmesriikide advokaatidele kaks viisi asuda vastuvõtvas liikmesriigis advokaadi kutsealal tegutsema selle liikmesriigi kutsenimetuse all.

- 28 D. C. Ebert, Ungari, Tšehhi, Hispaania ja Austria valitsus ning Euroopa Komisjon leiavad, et direktiivid 98/5 ja 89/48 kehtestavad kaks viisi asuda vastuvõtvas liikmesriigis advokaadi kutsealal tegutsema. Kohtuistungil märkis Budapesti Ügyvédi Kamara, et ta jagab seda arvamust.
- 29 Selles osas sätestab direktiivi 89/48 artikli 2 teine taane, et seda direktiivi ei kohaldata kutsealade suhtes, mille puhul kohaldatakse eraldi direktiivi, millega on ette nähtud diplomite vastastikuse tunnustamise kord liikmesriikides.
- 30 Samas tuleneb direktiivi 98/5 artikli 10 lõikest 1, et oma päritolumaa kutsenimetuse alusel praktiseeriv advokaat, kes on tegelikult ja korrapäraselt tegutsenud vastuvõtvas liikmesriigis kõnealuse riigi õiguse, sealhulgas liidu õiguse alal vähemalt kolm aastat, vabastatakse selles liikmesriigis advokaadi kutsealal tegutsema hakkamise eesmärgil direktiivi 89/48 artikli 4 lõike 1 punktis b sätestatud tingimustest.
- 31 Direktiivi 98/5 artikli 10 lõikes 3 kirjeldatud tingimustel võib oma päritolumaa kutsenimetuse alusel praktiseeriv advokaat, kes on vastuvõtvas liikmesriigis tegelikult ja korrapäraselt tegutsenud kutsealal vähemalt kolm aastat, ent kõnealuse liikmesriigi õiguse alal vähem kui kolm aastat, samuti saada kõnealuse õiguse teha seda

kutsenimetuse alusel, mis vastab sellele kutsele kõnealuses liikmesriigis, ilma et ta peaks täitma direktiivi 89/48 artikli 4 lõike 1 punktis b osutatud tingimusi.

32 Kuigi vastuvõtva liikmesriigi kutsenimetuse all advokaadi kutsealal tegutsema hakkamise korra raames on teises liikmesriigis kvalifitseeritud advokaat vabastatud direktiivi 89/48 artikli 4 lõike 1 punktis b toodud tingimustel, tuleb siiski tõdeda, et direktiiv 98/5 ei võta selliselt advokaadilt iseäranis siis, kui ta ei ole veel tegelikult ja korrapäraselt tegutsenud vastuvõtvas liikmesriigis vähemalt kolm aastat, võimalust taotleda direktiivi 89/48 alusel hakata selle liikmesriigi kutsenimetuse all tegutsema advokaadi kutsealal. Nimelt nagu nähtub direktiivi 98/5 põhjendusest 2 ja 3, tuleneb sõnaselgelt selle direktiivi artikli 10 lõikest 2, et vastuvõtvas liikmesriigis päritolumaa kutsenimetuse alusel praktiseeriv advokaat võib igal ajal taotleda, et tema diplomit tunnustataks vastavalt direktiivile 89/48 eesmärgiga asuda selles liikmesriigis tegutsema advokaadi kutsealal sellise kutsenimetuse all, mis vastab sellele kutsele kõnealuses liikmesriigis.

33 Sellises olukorras on direktiivi 89/48 artikli 1 punkti a tähenduses „diplomi” omanikuna sellisel isikul nagu D.C. Ebert selle direktiivi artikli 3 esimese lõigu punkti a alusel õigus hakata vastuvõtvas liikmesriigis tegutsema advokaadi reguleeritud kutsealal. Kuna tegemist on kutsealaga, millel tegutsemine eeldab siseriiklike õigusnormide täpset tundmist ja mille puhul siseriiklike õigusaktidega seotud abistamine ja/või nõustamine on kutsetegevuse oluline ja püsiv osa, ei takista direktiivi 89/48 artikkel 3 vastuvõtval liikmesriigil selle direktiivi artikli 4 lõike 1 punkti b kohaldades nõuda taotlejalt lisaks sobivustesti sooritamist tingimusel, et see liikmesriik selgitab kõigepealt välja, kas taotleja erialase töökogemuse käigus omandatud teadmised võivad täielikult või osaliselt korvata viimati nimetatud sätte esimeses lõigus nimetatud

olulised erinevused (vt 22. detsembri 2010. aasta otsus kohtuasjas C-118/09: Koller, EKL 2010, lk I-13267, punktid 38 ja 39).

- 34 Seega võib sellise liikmesriigi advokaat, kus see kutseala on reguleeritud, hakata advokaadi kutsealal tegutsema vastuvõtvast liikmesriigis ning tegutseda sellele kutsele vastava kutsenimetuse all kas lähtuvalt direktiivist 89/48 või direktiivi 98/5 artikli 10 lõigetest 1 ja 3.
- 35 Seega tuleb teisele esitatud küsimusele vastata, et direktiivid 89/48 ja 98/5 täiendavad teineteist, kehtestades liikmesriikide advokaatidele kaks viisi asuda vastuvõtvast liikmesriigis advokaadi kutsealal tegutsema selle liikmesriigi kutsenimetuse all.

Esimene eelotsuse küsimus

- 36 Oma esimese küsimusega soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt teada, kas direktiividega 89/48 ja 98/5 on vastuolus siseriiklikud õigusnormid, mis vastuvõtvast liikmesriigi advokaadi kutsenimetuse all advokaadina tegutsemiseks kehtestavad kohustuse olla liige sellises üksuses nagu advokatuur.
- 37 Direktiivi 89/48 artiklist 3 tuleneb, et kui isikul on diplom, mida liikmesriik nõuab kutsealal tegutsema asumiseks, on tal õigus asuda tegutsema sellel samal kutsealal vastuvõtvast liikmesriigis samadel tingimustel, mis kehtivad selle riigi oma kodanike suhtes, välja arvatud vastuvõtvast liikmesriigi diplomi olemasolu nõue.

- 38 Lisaks tuleneb direktiivi 89/48 artiklist 6 selle direktiivi põhjendust 10 arvestades, et isik, kes alustab vastuvõtvast liikmesriigis tegutsemist reguleeritud kutsealal selle direktiivi artikli 1 punkti a tähenduses diplomi tunnustamise alusel, peab järgima selle liikmesriigi kutsealaseid norme, eelkõige kutse-eeskätt nõudeid.
- 39 Samuti tuleneb direktiivi 98/5 artikli 6 lõikest 1, et isegi advokaadile, kes tegutseb vastuvõtvast liikmesriigis oma päritolumaal kutseametiga, kehtivad samad kutsealased normid ja kutse-eeskätt nõuded kui advokaatidele, kes tegutsevad selle vastuvõtvast liikmesriigi vastava kutseametiga (vt selle kohta 2. detsembri 2010. aasta otsus kohtuasjas C-225/09: *Jakubowska*, EKL 2010, lk I-12329, punkt 57).
- 40 Seega tuleb tõdeda, et ei direktiiv 89/48 ega direktiiv 98/5 keela kohaldada igapäevaste suhte, kes tegutseb advokaadi kutsealal liikmesriigi territooriumil, eeskätt mis puudutab sellel kutsealal tegutsema asumist, üldistes huvides siseriiklike õigus- või haldusnorme, näiteks kutseala korralduse, kutse-eeskätt, järelevalve ja vastutusega seotud reeglid (vt direktiivi 89/48 kohta 30. novembri 1995. aasta otsus kohtuasjas C-55/94: *Gebhard*, EKL 1995, lk I-4165, punkt 35 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 41 Eelotsusetaotluse esitanud kohtu kontrollida jääb see, kas Budapesti Ügyvédi Kamara kohaldas neid norme kooskõlas liidu õigusega, eeskätt mittediskrimineerimise põhimõttega (vt selle kohta 31. märtsi 1993. aasta otsus kohtuasjas C-19/92: *Kraus*, EKL 1993, lk I-1663, punkt 32; eespool viidatud kohtuotsus *Gebhard*, punkt 37, ning 11. juuni 2009. aasta otsus kohtuasjas C-564/07: komisjon *vs.* Austria, EKL 2009, lk I-100, punkt 31).

- 42 Seega tuleb esimesele esitatud küsimusele vastata, et direktiiviga 89/48 ega direktiiviga 98/5 ei ole vastuolus siseriiklikud õigusnormid, mis vastuvõtva liikmesriigi advokaadi kutsenimetuse all advokaadina tegutsemiseks kehtestavad kohustuse olla liige sellises üksuses nagu advokatuur.

Kohtukulud

- 43 Kuna põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus eelotsusetaotluse esitanud kohtus pooleli oleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse siseriiklik kohus. Euroopa Kohtule märkuste esitamisega seotud kulusid, välja arvatud poolte kohtukulud, ei hüvitata.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (neljas koda) otsustab:

1. Nõukogu 21. detsembri 1988. aasta direktiiviga 89/48/EMÜ vähemalt kolmeaastase kutseõppe läbimisel antavate kõrgharidusdiplomide tunnustamise üldsüsteemi kohta, mida on muudetud Euroopa Parlamendi ja nõukogu 14. mai 2001. aasta direktiiviga 2001/19/EÜ, ega Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. veebruari 1998. aasta direktiiviga 98/5/EÜ, millega hõlbustatakse alalist tegutsemist advokaadi kutsealal muus liikmesriigis kui see, kus omandati kutsekvalifikatsioon, ei ole vastuolus siseriiklikud õigusnormid, mis vastuvõtva liikmesriigi advokaadi kutsenimetuse all advokaadina tegutsemiseks kehtestavad kohustuse olla liige sellises üksuses nagu advokatuur.

- 2. Direktiivid 89/48 ja 98/5 täiendavad teineteist, kehtestades liikmesriikide advokaatidele kaks viisi asuda vastuvõtvast liikmesriigis advokaadi kutsealal tegutsema selle liikmesriigi kutsenimetuse all.**

Allkirjad